

jen povodni mož, in to poméni srečo za oglarja; ako se pa prikažejo rudeče pêne, tedaj je umorjen podlesni mož, in oglar naj zbeží, da tudi njega gorjé ne zadene. Prišla sta k jezeru, in podlesnjak se zapodí vanje; pa kmalu se verh vode pokažejo rudeče pêne. Oglar je od žalosti ostermel in ni precej pobegníl. Kar začne voda veršeti, peniti se in k višku rasti. Oglar se prestraši, teče kolikor more, pa voda mu je bila za petami, da jih je komaj odnesel, ter veliko sveta se je za njim pogreznilo v globočino. Od tega večera, in to je že dolgo, ne godí se oglarjem kaj dobro; pa tudi ribíči niso bili srečni, ker ribe nimajo več take cene, kakor njega dni, ko so se ljudje bolj postili.“

Prirodopisno-natoroznansko polje.

VII.

D e ž.

Vsak, tudi najmanjši otrok vé, da dež iz oblakov pada. Kako se pa to godí, gotovo bi tudi vi tega ne znali, ako bi ne bili slišali, kar vam sem zadnjikrat o oblakih pripovedal. Kako se tedaj naredí dež, in zakaj dež iz oblakov pada, sprevideli boste takój.

Iz ravno istih vzrokov, iz katerih se naredí megla in oblaki, naredí se tudi dež, ako so namreč ovi vzroki večji in močnejši. Vsaj tudi oblak v začetku ni velik, ali počasi postaja vse večji in temnejši, pa nazadnje padajo iz njega prave vodene kapljice. Ravno taka je z meglo. Ako se počasi pomnožuje para, se kapljice, katere so v njej, tako poveksajo, da so čedalje večje, in vidimo je, kako padajo na zemljo. Pravimo, da dež perší. Ova verst dežjá se od navadnega le v tem ločí, da se naredí blizu naše zemlje; oblaki tedaj niso nad nami, ampak le okolu nas. Pri navadnem dežji so kapljice tudi prav majhne, dokler so še visoko nad nami; nù, padáje na zemljo, poveksavajo se bolj in bolj; ove kapljice so pa tudi hladnejše nego zrak, kateri je pod njimi, zaradi tega razhladijo paro v zraku, in to storí, da se para zgostí in v kapljice izpremení. Ove kapljice se s prejšnjimi kapljicami združijo in večkrat prav debele na zemljo padajo.

Po nekaterih krajih svetá dež bolj pogostoma pada kakor po drugih. Pri nas je v tej zadevi različno. Ako bi radi znali, kolikokrat pri nas na leto povprek dežuje, vam pa hočem povedati. Ljudjé, ki so na to pazili, preračunili so, da pri nas 80krat na leto in dan dežuje. Kar se časa tiče, ob katerem najraje dežuje, pravijo, da je mesec junij, v katerem nas gospod dež najmanj 6krat obiše.

Da se dež naredí, zadosti sta dva protivna, dovolj vlažna, a neenako gorka vetrova. Od hladnega vetra razhladí se tudi gorki veter, a para, katera je v njem, nabere se v kapljice, ter se v oblake izpremení, iz katerih potem dežuje

Ko bi bil eden izmed teh vetrov mnogo hladnejši od drugega, in bi se obedva vetrova naglo pomešala, recimo, ko bi visoko v zraku merzli sever po močnem jugu udrihal, pripetilo se bi, da bi prav iz jasnega neba deževalo. Para, katera se namreč naglo ohladi, se tudi naglo stisne in zgostí, pa se takój v velike kapljice izpremení, katere padajo pod imenom dežja doli na zemljo. V tem slučaju tedaj ni najpoprej onih prav drobnih kapljic, katere se v zraku vzdržujejo, in katerim mi, kedar je blizu vidimo, megla, a kedar smo daleč od njih oblaki pravimo. In glejte, vendar le dežuje, akoravno ni onih kapljic!

Mar ni to posebna narurna prikazen? Dà, prav posebna prikazen je to, a čudež pa vendar ni, ker v naravi ni nikoli čudežev.

Nù, ker gotovo radi o dežji berete, povedati vam hočem še nekaj.

Ako je kedó izmed vas pazljivo gledal, kaj se vse v naravi godí, gotovo je večkrat že opazil rudeče kapljice na listji dreves in na stenah hiš, pa se je tudi nemalo zavzel, ko je videl rudeče poveršje na malih vodáh. To so, kaj ne da, sami čudeži za vas. Pa še kedar kervavi dež pada! Takrat pa le vsi povprek bežite, ker takoj za vami je vojska in kervavi dež poméni kri, katera bode iz vas tekla.

To bi zares bile strašne rečí, ako bi le kaj resnice bilo v njih; pa so le prazne kvante, katere sem slišal od starih bab, pred katerimi sem se nekedaj od strahú ves tresel.

Kervavega dežja nikoli nikjer ni, pa ga tudi nikoli ne bo. Rudeče kapljice, katere res sim ter tjà lahko najdete, pridejo od majhnih mladih metuljev, gosenic in drugih žužkov, kedar se izmečejo. Tudi bčele včasih, kedar prvič rojijo, izpuščajo iz sebe rudečega blata toliko, da se prikaže rudeč dež in po njem se rudečijo vodé. Kar se pa tiče rudeče vode v jezerih in bajerjih, pride od tod, ker so pod njo raznovrstne rastline, pa tudi rudeče, tako majhne živalice, da je posamezne komaj vidimo. Ako se pa mnogo takih malih živalic zbere, poveršje vode od njih rudeče postane.

Dogodilo se je pa že res, da so bile deževne kapljice rudečkaste, ali zaradi tega vendar niso bile kervave in tudi prav nič čeznaravnega ne pomenijo. Vsaj dobro veste, da veter vsakoverstne rečí k višku odnaša. A kedar je med takimi rečmi, ki je veter odpiha, tudi rudečega prahú, se prav lahko dogodi, da je tudi deževna kapljica, v katero se tak prah pomeša, rudeča. Po tem takem ima rudeča barva, ki se nahaja v dežji, trojni izvir: ali pride od drobnih se samim očesom nevidljivih živalic, rastlinic ali pa iz perstenege prahú.

Nù vse to še precej lahko zapopadete, ali kaj boste rekli, ako vam povem, da z dežjem vred tudi zelene žabe izpod neba padajo?

Za razjasnenje tega vam je dovolj, ako veste, da vse te živalice ravno ob burji pri lepem poletnem dnevu hitro iz svojih kotičev pridejo; vse drugo lahko sami uganete.

Kaj ne, da so prečudna pota, po katerih se razodeva vsemogočnost božja? Kratkovidni človek pa ima dokaj težav, predno pride do pravega spoznanja; a roka, ki nas pelje do tega spoznanja, je nauk. Zatorej učite se pridno, da boste potem mogli ločiti pravo od napačnega!

Lj. T.